

Vaccinaties

bij kinderen

Hoofdzetel:
Lenniksebaan 788A, 1070 Brussel - België (RPR Brussel)
www.mloz.be - Ondernemingsnummer: 411.766.483

Verantwoordelijke uitgever: Xavier Brenez

Foto's: Reporters, Shutterstock & Isopix

layout@mloz.be

Deze publicatie kwam tot stand met de steun van de Vlaamse Overheid.

Deze brochure werd gemaakt met de hulp van Kind & Gezin.

Met dank aan Johan Vancoillie van Kind en Gezin en Dominique De Temmerman,
Expert bij de Onafhankelijke Ziekenfondsen, voor hun bereidwillige medewerking!

Vaccinaties

bij kinderen

We zien ze niet, maar ze zijn er wel! Heel wat virussen en bacteriën liggen op de loer om onverwacht toe te slaan. Een goede gezondheid vormt natuurlijk al een goede bescherming, maar toch is er soms meer nodig. Wie niet ten prooi wil vallen aan sommige besmettelijke ziektes, laat zich dan ook best vaccineren.

Zeker voor jonge kinderen is vaccinatie essentieel. Bepaalde infectieziektes kunnen leiden tot een ziekenhuisopname, blijvende letsels of zelfs overlijden. Enkele infectieziektes zijn eenvoudig te voorkomen door vaccinatie.

Maar tegen welke ziektes laat je je kleine spruit nu het best vaccineren? Bij wie kan je daarvoor terecht? En op welk moment is welke inenting vereist? Deze brochure beantwoordt al deze vragen en reikt je een karrenvracht informatie over vaccinatie bij kinderen aan!

Vragen? Antwoorden!

HOE WERKT EEN VACCIN NU EIGENLIJK?

Een vaccin bestaat uit dode of sterk verzwakte ziektekiemen of delen ervan. Na de toediening van het vaccin zal het lichaam antistoffen aanmaken.

Als de echte ziektekiemen dan toeslaan, staan de antistoffen paraat om die te neutraliseren. Het lichaam maakt ook sneller nieuwe antistoffen aan.

WIE KAN MIJN KIND VACCINEREN?

- de huisarts
- de kinderarts
- de arts of verpleegkundige in een consultatiebureau van Kind en Gezin
- de schoolarts van het Centrum voor Leerlingenbegeleiding (zodra je kindje naar school gaat)

Opmerking!

100% garantie dat er geen bijwerkingen optreden, is er natuurlijk nooit. Daarom worden vaccins **grondig getest** op vlak van kwaliteit, efficiëntie en veiligheid. Ernstige bijwerkingen zijn uiterst zeldzaam. Mogelijke lichte bijwerkingen zijn matige koorts en lichte pijn, roodheid of zwelling op de plaats van de inspuiting. Maar deze lokale reacties zijn niet ernstig en verdwijnen meestal vanzelf na enkele dagen. De mogelijke bijwerkingen van een vaccinatie stellen niets voor in vergelijking met de gevaren van een infectieziekte.

TEGEN WELKE ZIEKTES LAAT IK MIJN KIND BEST VACCINEREN?

Om je kind optimaal te beschermen tegen infectieziektes, volg je best het basisvaccinatieschema dat wordt aanbevolen door de Hoge Gezondheidsraad (HGR) (zie pg. 8).

In dit schema zijn vaccinaties tegen volgende infectieziektes opgenomen:

- Polio (kinderverlamming)
- Bof (dikoor)
- Difterie (kroep)
- Tetanus (klem)
- Pertussis (kinkhoest)
- Haemophilus influenzae B
- Meningokokken type C
- Hepatitis B (leverontsteking)
- Mazelen
- Rubella (rodehond)
- Pneumokokken
- Rotavirus
- Humaan Papillomavirus (HPV)

Wat is de Hoge Gezondheidsraad?

De Hoge Gezondheidsraad (HGR) is het wetenschappelijke adviesorgaan van de FOD Volksgezondheid, Veiligheid van de Voedselketen en Leefmilieu. De HGR geeft onafhankelijk wetenschappelijk advies en aanbevelingen!

Belangrijk!

Enkel het vaccin tegen polio is wettelijk verplicht in België. Toch is het ten zeerste aangeraden om het volledige schema te volgen. Op die manier bescherm je zowel je eigen kind als dat van anderen (groepsimmunitet).

MOET M'N PASGEBOREN BABY WORDEN GEVACCINEERD?

Neen, bij de geboorte is je baby namelijk beschermd tegen infectieziektes via antistoffen die tijdens de zwangerschap worden overgedragen van moeder naar kind. Deze nemen echter geleidelijk af. Daarom beginnen de eerste vaccinaties op de leeftijd van 8 weken.

HOEVEEL KOST EEN VACCINATIE?

Voor alle vaccinaties uit het basisvaccinatieschema betaal je geen persoonlijk aandeel. Voor het vaccin tegen het rotavirus krijg je een gedeeltelijke terugbetaling. Je persoonlijk aandeel is ongeveer 12 euro. Enige voorwaarde: je kindje moet jonger zijn dan 6 maanden. Informeer je daarover bij je ziekenfonds!

Belangrijk!

De raadpleging bij de huis- of kinderarts moet je wel betalen!

Waarom is vaccinatie zo belangrijk?

Af en toe hoor je wel eens mensen die het nut van vaccinatie in twijfel trekken. Daar hecht je beter geen geloof aan. Vaccinatie is essentieel. Het beschermt niet alleen het kind, maar zorgt ook voor groepsimmunitet. Als veel mensen gevaccineerd zijn, krijgt de ziektekiem nog maar weinig kans om zich te verspreiden. Op termijn kunnen ziektes zo worden uitgeroeid, zoals de pokken.

WAT ZIJN 'GECOMBINEERDE' VACCINS?

Via deze vaccins dient men via één enkele prik gelijktijdig een combinatie van meerdere vaccins toe. Je kind is meteen beschermd tegen verschillende ziektes en dat met slechts één prikje. Zo zal je kindje minder prikjes moeten krijgen.

EN OP REIS?

Gaat je kind mee op vakantie naar het buitenland? Informeer je dan over de aanbevolen vaccins bij het Instituut voor Tropische Geneeskunde (reisgeneeskunde.be), je huisarts, de FOD Buitenlandse Zaken (diplomatie.be), een erkend vaccinatiecentrum of de ambassade van het land waar je naartoe reist.

Basisvaccinatieschema

Hoge Gezondheidsraad (HGR)

VACCINATIE TEGEN	8 Wkn	12 Wkn	16 Wkn	12 Mnd	13/15 Mnd ^⑤	5-7 Jr ^①	10-13 Jr	14-16 Jr ^③
Polio (kinderverlamming)	✓	✓	✓		✓	✓		
Difterie (kroep)	✓	✓	✓		✓	✓		✓
Tetanus (klem)	✓	✓	✓		✓	✓		✓
Pertussis (kinkhoest)	✓	✓	✓		✓	✓		✓
Haemophilus Influenzae B (hersenvliesontsteking)	✓	✓	✓		✓			
Hepatitis B (geelzucht)	✓	✓	✓		✓			
Pneumokokken	✓	✓ ^①	✓	✓				
Rotavirus ^④	✓	✓ ^③	✓ ^③					
Mazelen				✓			✓ ^②	
Bof (dikoor)				✓			✓ ^②	
Rodehond (rubella)				✓			✓ ^②	
Meningokokken type C					✓			
Humaan Papillomavirus ^⑥							✓	

■ ■ ■ ■ → gecombineerde vaccins

- ① Eerste leerjaar.
- ② Vijfde leerjaar.
- ③ Derde jaar secundair onderwijs.
- ④ Het vaccin wordt gedeeltelijk terugbetaald en kost ongeveer 12 euro per dosis (voor gewone verzekerden). Het vaccin moet je met een doktersvoorschrift zelf halen in de apotheek en thuis koel bewaren (tussen 2 en 8°C). Het vaccin mag niet ingevroren worden.
- ⑤ 2 of 3 dosissen afhankelijk van het merk.
- ⑥ Eerste jaar secundair onderwijs. 2 dosissen met een interval van 6 maanden (minimum 5 maanden).
- ⑦ Extra dosis bij zwangerschapsduur van minder dan 37 weken of geboortegewicht lager dan 2,500 kg.
- ⑧ Op 13 maanden i.p.v. 15 maanden bij zwangerschapsduur van minder dan 37 weken of geboortegewicht lager dan 2,500 kg.

HET BASISVACCINATIESCHEMA IN EEN NOTENDOP

Het basisvaccinatieschema is een overzicht van de aanbevolen vaccinaties die kinderen moeten krijgen om optimaal beschermd te zijn tegen bepaalde infectieziektes. Als je dit schema volgt, is je kindje **op de leeftijd van 15 maanden beschermd tegen 12 infectieziektes**.

Tips en adviezen

- Respecteer zeker de leeftijd voor de vaccinatiemomenten van het vaccinatieschema. Er zijn vaccinaties voorzien op de leeftijd van 8, 12, 16 weken en op 12 en 15 maanden. Daarnaast zijn er ook nog herhalingsvaccins op de leeftijd van 5-7 jaar, 10-13 jaar en 14-16 jaar.
- Hou ook rekening met de interval tussen 2 vaccinaties. Op die manier ben je zeker van een goede bescherming. Heeft je kind toch een achterstand of een onderbreking in het vaccinatieschema? Geen nood! Dan kan er een inhaalschema worden toegepast.
- Start met de vaccinaties op 8 weken. Sommige infecties kunnen namelijk zeer gevaarlijk zijn voor baby's (kinkhoest, pneumokokken, hersenvliesontsteking).
- Een verkoudheid, lichte koorts (minder dan 38,5°C) of het innemen van antibiotica vormen geen reden om niet te vaccineren. Ook kinderen met astma of allergie mogen ingeënt worden.
- Vertoonde je kindje een ernstige allergische reactie op een vorig vaccin? Dan is het wel raadzaam om dit vaccin niet meer toe te dienen.

**De infectieziektes
op een rijtje**

Polio

WAT?

Polio (kinderverlamming) is een virale infectie van de darm. De ziekte is besmettelijk en wordt overgedragen via voedsel of water met ontlasting. Mogelijke ziekteverschijnselen zijn koorts, hoofdpijn, een stijve nek...

WANNEER VACCINEREN?

Dit vaccin wordt toegediend op de leeftijd van **8, 12, 16 weken** en op **15 maanden**. Het gaat om een gecombineerd zesvoudig vaccin dat ook beschermt tegen difterie, tetanus, kinkhoest, Haemophilus influenzae B en hepatitis B.

Op de leeftijd van **5 tot 7 jaar** volgt dan nog een herhalingsvaccin. Kan of mag je kindje niet worden ingeënt met een gecombineerd vaccin? Dan bestaat er ook een apart polio-vaccin dat wordt toegediend op de leeftijd van 8 en 16 weken en op 15 maanden.

Belangrijk!

Vaccinatie tegen polio is **de enige verplichte vaccinatie** voor alle kinderen in België. Bij de geboorteaangifte ontvang je een polioattest. Laat dit attest invullen door je arts na de laatste vaccinatie (op 15 maanden). Bezorg het daarna aan de dienst Bevolking van je gemeente voor je kindje 18 maanden oud is.

Difterie

WAT?

Difterie (kroep) is een ernstige bacteriële ziekte die het merendeel van de organen aantast, waaronder het hart en het zenuwstelsel. De aandoening is besmettelijk en wordt overgedragen via speeksel of via de lucht (hoezen, niezen...). De symptomen zijn keelpijn, koorts, opgezette klieren en ademhalingsmoeilijkheden.

WANNEER VACCINEREN?

- Voor een goede bescherming zijn 4 dosissen nodig: op de leeftijd van **8, 12, 16 weken en 15 maanden**. Het gaat om een gecombineerd zesvoudig vaccin (zie polio).
- Op de leeftijd van **5 tot 7 jaar** volgt een herhalingsvaccinatie. Dat vaccin biedt ook bescherming tegen polio, tetanus en kinkhoest.
- Op de leeftijd van **14-15 jaar** wordt dan een tweede herhalingsvaccin toegediend.
- Om een goede bescherming te garanderen, moet de difterievaccinatie **om de 10 tot 20 jaar** herhaald worden. Dat gebeurt samen met de tetanusvaccinatie.

Tetanus

WAT?

Tetanus (klem) is een ernstige bacteriële ziekte die veroorzaakt wordt door een bacterie die vooral voorkomt in aarde en in straatvuil. De bacterie dringt het lichaam binnen via een slecht ontsmette wonde (hoe klein ook). Tetanus is niet besmettelijk van mens op mens, maar kan wel worden overgedragen van moeder op kind via de navelstreng. De symptomen zijn pijnlijke spiersamentrekkingen, koorts en hoofdpijn.

WANNEER VACCINEREN?

- Voor een goede bescherming zijn 4 dosissen nodig: op de leeftijd van **8, 12, 16 weken** en **15 maanden**. Het gaat om een gecombineerd zesvoudig vaccin (zie polio).
- Op de leeftijd van **5 tot 7 jaar** volgt een herhalingsvaccinatie. Dat vaccin biedt ook bescherming tegen polio, difterie en kinkhoest.
- Op de leeftijd van **14-15 jaar** wordt dan een tweede herhalingsvaccin toegediend.
- Om een goede bescherming te garanderen, moet de tetanusvaccinatie **om de 10 tot 20 jaar** herhaald worden. Dat gebeurt samen met de difterievaccinatie.

Belangrijk!

Om elk risico op besmetting in de kiem te smoren, is het ook belangrijk om elke wonde goed te ontsmetten. Wees vooral voorzichtig met roestige voorwerpen, beten, splinters...

Kinkhoest

WAT?

Kinkhoest (pertussis) is een besmettelijke ziekte van bacteriële aard die wordt overgedragen via speeksel. Kinkhoest is vooral gevaarlijk voor jonge kinderen onder de leeftijd van 1 jaar, vooral als ze nog niet (volledig) gevaccineerd zijn. Eerst heeft het kind de symptomen van een verkoudheid (lichte koorts, lopende neus) en na enkele dagen krijgt het last van hoestbuien en een diepe en luidruchtige ademhaling.

WANNEER VACCINEREN?

- Voor een goede bescherming zijn 4 dosissen nodig: op de leeftijd van **8, 12, 16 weken en 15 maanden**. Het gaat om een zesvoudig combinatievaccin (zie polio).
- Op de leeftijd van **5 tot 7 jaar** volgt een herhalingsvaccinatie. Dat vaccin biedt ook bescherming tegen polio, difterie en tetanus.
- Op de leeftijd van **14-15 jaar** wordt dan een tweede herhalingsvaccin toegediend. Dat vaccin beschermt ook tegen difterie en tetanus.

Belangrijk!

Om jonge, nog niet volledig gevaccineerde baby's te beschermen, wordt voor alle volwassenen in de buurt van een jonge baby een vaccinatie tegen kinkhoest aangeraden. Niet alleen ouders, maar ook grootouders, onthaalouders of personeel van kinderopvang laten zich best vaccineren. Zwangere vrouwen laten zich best vaccineren tegen kinkhoest tijdens elke zwangerschap. Na die vaccinatie maakt de aanstaande mama antistoffen aan die via de moederkoek overgaan naar de ongeboren baby. Zo is de baby vanaf zijn geboorte al een beetje beschermd, tot hij zelf gevaccineerd wordt. Het kinkhoestvaccin voor volwassenen is gratis.

Haemophilus influenza B

WAT?

Deze bacterie komt bij veel mensen voor in de neus en keel, zonder dat ze er ziek van worden. Het verspreid zich via speeksel (door hoesten of niezen). Ze kan onder meer leiden tot een hersenvliesontsteking en neus-keel-oorinfecties!

WANNEER VACCINEREN?

- Voor een goede bescherming zijn 4 dosissen nodig: op de leeftijd van **8, 12, 16 weken en 15 maanden**. Het gaat om een zesvoudig combinatievaccin (zie polio).
- Is je kind niet gevaccineerd vóór de leeftijd van 1 jaar? Dan volstaat één vaccin voor een volledige bescherming.
- Is je kind nog niet gevaccineerd na de leeftijd van 5 jaar? Dan heeft een prikje geen zin meer.

Hepatitis B

WAT?

Hepatitis B is een virale ziekte die een leverontsteking veroorzaakt. Ze is besmettelijk en wordt meestal overgedragen via bloed en seksueel contact. In het begin lijken de symptomen erg op die van griep, maar na enkele dagen kan de ziekte evolueren naar braken, misselijkheid en geelzucht.

WANNEER VACCINEREN?

- Voor een goede bescherming zijn 4 dosissen nodig: op de leeftijd van **8, 12, 16 weken en 15 maanden**. Het gaat om zesvoudig combinatievaccin (zie polio).
- Na een volledige vaccinatie is geen herhalingsvaccin meer nodig!

Meningokokken C

WAT?

De meningokok is een besmettelijke bacterie die hersenvliesontsteking kan veroorzaken. De symptomen bij volwassenen zijn onder meer koorts, zware hoofdpijn, stijve nek, misselijkheid, braakneigingen en overgevoeligheid voor geluid en licht. Bij een baby zijn de typische symptomen vaak afwezig of moeilijk te herkennen. De baby gedraagt zich vaak abnormaal, is ontroostbaar of huilt veel. Eén van de eerste symptomen is nekstijfheid en soms ook stuip trekkingen, die gepaard gaan met koorts.

WANNEER VACCINEREN?

- Het vaccin wordt toegediend in 1 dosis op de leeftijd van **15 maanden**, samen met het vaccin tegen polio, difterie, tetanus, kinkhoest, Haemophilus influenzae B en hepatitis B.
- Is je kindje niet op 15 maanden gevaccineerd? Geen nood, het is nog mogelijk om het prikje op latere leeftijd te geven.
- In sommige gevallen (bv. besmettingsgevaar) kan het nodig zijn om het kind voor de leeftijd van 1 jaar te vaccineren. Dan zijn er wel meer dosissen nodig, afhankelijk van het type vaccin.

Mazelen – Rodehond – Bof

WAT?

Mazelen, rodehond en de bof zijn besmettelijke ziekten die af en toe weer opduiken als te weinig mensen gevaccineerd zijn. De vaccins tegen deze ziektes worden al jarenlang gecombineerd in een drievoudig vaccin (MBR).

WANNEER VACCINEREN?

Er zijn 2 vaccinatiemomenten:

- De eerste dosis van het drievoudige vaccin is voorzien op de leeftijd van 12 maanden.
- Op de leeftijd van 10-13 jaar wordt dan een tweede dosis toegediend.

Belangrijk!

1 dosis is dus niet voldoende om volledig beschermd te zijn tegen mazelen, rodehond en de bof. Zorg er dus voor dat je kindje beide dosissen heeft gekregen!

Pneumokokken

WAT?

De pneumokok is een bacterie die voorkomt in de bovenste luchtwegen, ook bij gezonde personen. Na de meningokok is de pneumokok de belangrijkste oorzaak van een bacteriële hersenvliesontsteking. Daarnaast kan ze bij kinderen oorinfecties en longontstekingen veroorzaken. Hoe jonger het

kind (jonger dan 5 jaar), hoe groter de kans op een ernstige pneumokokkeninfectie.

WANNEER VACCINEREN?

- Voor een goede bescherming zijn 3 dosissen nodig: op de leeftijd van **8 en 16 weken** en op **12 maanden**.

Belangrijk!

Er bestaan meer dan 90 verschillende types pneumokokken. Het vaccin beschermt niet tegen al deze types, maar wel tegen deze die het meest verantwoordelijk zijn voor ernstige infecties.

Rotavirus

WAT?

Dit virus is verantwoordelijk voor de meerderheid van de gevallen van gastroenteritis (maag-darmonsteking) bij zuigelingen en jonge kinderen (tussen 6 maand en 2 jaar). Het rotavirus is erg besmettelijk en gaat gepaard met hevige diarree, braken en koorts. Uitdroging komt dan ook vaak voor bij kinderen met het rotavirus.

WANNEER VACCINEREN?

- Het gaat om een vaccin dat moet worden toegediend via de mond op de leeftijd van **8, 12 en eventueel 16 weken** (afhankelijk van het gebruikte vaccin). De laatste dosis volgt dan vóór de leeftijd van **24 tot 26 weken** (afhankelijk van het gebruikte vaccin). Na die leeftijd mag het vaccin niet meer worden toegediend.

Belangrijk!

In tegenstelling tot de andere is dit vaccin niet gratis. **Je moet het namelijk zelf aankopen bij de apotheker** met een voorschrift van je arts. Er bestaat echter wel een gedeeltelijke terugbetaling. Enige voorwaarde: je kindje moet jonger zijn dan 6 maanden. Vraag meer info aan je arts of ziekenfonds!

Humaan Papillomavirus (HPV)

WAT?

HPV is een veel voorkomend virus waarvan er meer dan 100 types bestaan. Enkele van deze types (hoog-risico HPV's) kunnen op lange termijn leiden tot baarmoederhalskanker. Ze worden meestal verspreid via seksueel contact. De meeste types verdwijnen gelukkig vanzelf, maar 2 types (16 en 18) veroorzaken 70 % van alle gevallen van baarmoederhalskanker.

WANNEER VACCINEREN?

De vaccinatie is het meest doeltreffend voor meisjes die in aanraking zijn geweest met het virus. Gezien besmetting doorgaans gebeurt via seksueel contact, vindt de vaccinatie best vroeg genoeg plaats. Deze bestaat uit 2 inentingen in de loop van een schooljaar.

Belangrijk!

Sinds het schooljaar 2010-2011 biedt de Vlaamse overheid het vaccin tegen HPV jaarlijks gratis aan aan alle meisjes in het eerste jaar secundair onderwijs in Vlaanderen.

Het is ook aangeraden om een uitstrijkje (preventief onderzoek) te laten nemen in het jaar dat volgt op de eerste seksuele contacten. Vrouwen vanaf 25 jaar laten sowieso best een uitstrijkje nemen om de 3 jaar door hun huisarts of gynaecoloog.

Registratie van de vaccinaties

Om tussen de bomen het bos te blijven zien, is de **registratie van de verschillende vaccinaties** van je kind erg belangrijk. Op die manier ken je op elk moment de vaccinatiestatus van je kind.

Daarom houden je huis- of kinderarts, Kind en Gezin, het Centrum voor Leerlingenbegeleiding of je gemeente (enkel polio) de vaccinatiestatus van je kind digitaal bij. Op die manier weet je op elk moment welke vaccinaties je kind al gehad heeft en welke het nog moet krijgen.

Je kan ook de vaccinatiegegevens van je kind(eren) raadplegen via de Patient Health Viewer. Let wel, hier vind je de vaccinaties enkel terug als die geregistreerd zijn in Vaccinnet, de vaccinatiedatabank van de Vlaamse overheid. De Patient Health Viewer kan je downloaden op de site van je ziekenfonds.

Nuttige adressen

Kind en Gezin

Voor kindjes tot 3 jaar kan je terecht in een consultatiebureau van Kind en Gezin in je buurt.

Meer info via:

078 150 100

info@kindengezin.be

www.kindengezin.be

Centra voor Leerlingenbegeleiding (CLB)

Je kan je schoolgaande kind laten vaccineren door een schoolarts van het CLB.

Meer info via:

clb@vlaanderen.be

www.ond.vlaanderen.be/clb/

Op het internet

www.zorg-en-gezondheid.be/

Vaccinaties: website van het Vlaams Agentschap Zorg & Gezondheid vol actuele info en aanbevelingen over vaccinaties.

www.gezondheidspas.be

Website van Omtrent Gezondheid vzw met tal van adviezen over vaccinaties op reis.

Je vindt er ook een lijst met de erkende vaccinatiecentra.

www.reisgeneeskunde.be

Website van het Instituut voor Tropische Geneeskunde met deskundig vaccinatieadvies voor op reis.

Brochures en praktische info om u te helpen www.mloz.be

De Onafhankelijke Ziekenfondsen groeperen:

